

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

LUNA IULIE 2020

ANEXA 1.

Ghidul de bune practici educaționale/ manageriale pentru asigurare educație incluzivă de calitate în școli defavorizate (Partea a II-a)

Autor:

Conf. univ. dr. MĂDĂLINA COCOȘATU

EXPERT BUNE PRACTICI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
 Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
 unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
 Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORmate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/106758)

GHIDUL DE BUNE PRACTICI EDUCAȚIONALE/ MANAGERIALE PENTRU ASIGURARE EDUCAȚIE INCLUZIVĂ DE CALITATE ÎN ȘCOLI DEFAVORIZATE

(Partea a II-a)

Autor:

COCOȘATU MĂDĂLINA - *Expert bune practici*

CUPRINS

INTRODUCERE / pag. 3

**Ghidul de bune practici/ studiului de impact al bunelor practici educaționale/
 manageriale asupra calității educației incluzive în școli defavorizate (Partea a II-a) -
 Prezentări tematice/ activități / pag. 5**

1.	<i>Bunele practici în învățământul preuniversitar / pag. 5</i>
2.	<i>Consolidarea cooperării cu autoritățile locale pentru promovarea bunelor practici în învățământul preuniversitar local/ pag. 6</i>
3.	<i>Creșterea implicării părinților în activitățile școlii / pag. 7</i>
4.	<i>Dezvoltarea activităților educaționale împreună cu ong-uri – bună practică pentru școlile din sistemul de învățământ preuniversitar/ pag. 7</i>
5.	<i>Investițiile în educație – bună practică pentru stimularea educației în zonele defavorizate/ pag. 8</i>
6.	<i>Analiza principiilor care stau la baza activității unei școli inclusive/ pag. 10</i>
7.	<i>Succesul școlar / pag. 10</i>
8.	<i>Rolul învățătorilor în pregătirea școlărilor/ pag. 11</i>
9.	<i>Temele - componentă activă a studiului individual al elevilor / pag. 12</i>
10.	<i>Poate influența tehnologia percepția și modul de gândire ale elevilor?/ pag. 13</i>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
 Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
 unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
 Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

11.	Jocul didactic - metodă activ-participativă de predare / pag. 14
12.	<i>Bullying-ul, ca formă de violență în instituțiile de învățământ / pag. 16</i>
13.	<i>Analfabetismul funcțional/ pag. 18</i>
14.	<i>Evaluarea - componentă a procesului instructiv – educativ/ pag. 21</i>
15.	<i>Cum pot emoțiile să influențeze învățarea? / pag. 23</i>
16.	<i>Medierea școlară/ pag. 24</i>
17.	<i>Inteligența emoțională a elevilor/ pag. 26</i>
18.	<i>Dezvoltarea abilităților cognitive ale elevilor / pag. 27</i>
19.	<i>Psihologia comportamentului elevilor în mediul on-line/ pag. 28</i>
20.	<i>Lucrul în echipă versus lucrul individual / pag. 29</i>
21.	<i>Teatrul și educația elevilor / pag. 31</i>
22.	<i>Rolul cadrelor didactice în gestionarea situațiilor de criză / pag. 32</i>
23.	<i>Implicarea familiei în procesul de educare a elevilor/ pag. 34</i>
24.	<i>Egalitatea de șanse în educație în timpul stării de urgență / pag. 35</i>
25.	<i>Importanța comunicării în procesul educațional / pag. 36</i>
26.	<i>Creșterea stimei de sine pentru elevii din școlile inclusive / pag. 38</i>
	<i>Bibliografie / pag. 40</i>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTice FORMate pentru educație incluzivă de calitate* (POCU/73/6/106758)

INTRODUCERE

Potrivit studiilor internaționale privind evoluțiile la nivel mondial, în ultimele decenii s-au înregistrat progrese notabile în ceea ce privește protecția și asigurarea respectării drepturilor copiilor, în particular, a dreptului la educație.

Situația excluderii de la educație, cu repercusiuni puternice asupra inserției sociale, în general, explică importanța deosebită acordată educației incluzive ca fenomen și proces promovat în scopul (re)stabilirii echității sociale.

Una dintre teoriile importante, care a ghidat inclusiv politicile educaționale din România, a fost cea care atestă importanța resurselor școlii pentru obținerea succesului școlar.

Ghidul de bune practici educaționale/ manageriale pentru asigurare educație incluzivă de calitate în școli defavorizate (Partea a II-a) s-a elaborat în cadrul proiectului POCU/73/6/106758 - *DidactForm - Cadre DIDACTice FORMate pentru educație incluzivă de calitate*:

Activitatea A3.2. Identificare, dezvoltare și schimb de bune practici pentru asigurarea calității în educație, dezvoltare profesională și pentru facilitarea dialogului școală – familie – comunitate,

Subactivitatea: Desfășurare seminarii de schimb de bune practici pentru asigurarea calității în educație incluzivă și pentru facilitarea dialogului școală-familie-comunitate.

Grupul țintă: 320 cadre didactice din învățământul preuniversitar, din 2 județe (135 din Brăila, 185 din Vaslui) și provin din 11 instituții/unități școlare (școli țintă):

- 303 cadre didactice - 94,69% în categoria personal didactic din învățământul preuniversitar (127 din Brăila, 176 din Vaslui);

- 17 cadre didactice din categoria manageri școlari - 5,31% (8 din Brăila, 9 din Vaslui).

Mai mult de jumătate dintre membrii GT fac parte din structuri școlare defavorizate ale școlilor-țintă selectate, în care riscul educațional depășește 50%.

Obiective:

- **Obiectivul general:** dezvoltarea competențelor profesionale și transversale ale personalului didactic și managerilor școlari la nivelul celor două județe, creșterea

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORmate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

motivației și a stabilității pe post a acestora, în vederea asigurării îmbunătățirii calității educației, a accesului echitabil la educație, a prevenirii și reducerii fenomenului de părăsire timpurie a școlii.

- **Obiectivul specific – OS5:** crearea unui nucleu de resurse umane calificate și motivate în școlile țintă pentru diseminare de cunoștințe/metode/practici de asigurare a calității în educație prin schimb de bune practici.

Potrivit UNICEF, educația incluzivă exprimă extinderea scopului și a organizării instituției educaționale obținute pentru a putea răspunde unei diversități mai mari de copii, și anume a copiilor marginalizați, defavorizați sau excluși de la instruire și educație. Educația incluzivă presupune un proces permanent de îmbunătățire a instituției educaționale, având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susține participarea la procesul de învățământ a tuturor copiilor din cadrul unei comunități.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/106758)

Ghidul de bune practici/ studiului de impact al bunelor practici educaționale/ manageriale asupra calității educației incluzive în școli defavorizate (Partea a II-a) - Prezentări tematice/ activități

1. Bunele practici în învățământul preuniversitar

Brăila, iunie 2018

Începutul proiectului debutează cu familiarizarea cursanților cu noțiunea de bună practică, precum și cu câteva exemple de bune practici din învățământul preuniversitar, toate acestea având ca scop asigurarea calității în educație incluzivă și pentru facilitarea dialogului școală-familie-comunitate.

Un sistem educațional incluziv recunoaște dreptul tuturor copiilor de a fi educați împreună și consideră că educația tuturor copiilor este la fel de important.

Educația incluzivă a apărut ca răspuns la neajunsurile educației integrate, care nu a reușit să împiedice marginalizarea copiilor care prezentau diferențe față de “norma” generală a populației școlare.

Buna practică reprezintă o tehnică sau o metodă care, prin experiență și cercetare, s-a dovedit fiabilă în obținerea rezultatului dorit.

În contextul programelor și serviciilor educaționale, o definiție a unei bune practici este cunoașterea a ceea ce funcționează în situații și contexte specifice, fără a folosi resurse inutile pentru a obține rezultatele dorite și care poate fi utilizată pentru a dezvolta și a implementa soluții adaptate unor probleme educaționale în alte situații și contexte.

Astfel, cunoașterea unor bune practici din sistemul educațional poate conduce la adaptarea lor și pentru școlile incluzive.

De asemenea, bunele practici pot constitui o sursă de inspirație pentru unitățile de învățământ, putând fi adaptate sau dezvoltate în concordanță cu contextul instituțional specific al fiecăreia dintre ele. Totodată, ele pot constitui un catalizator în procesul de cooperare interinstituțională în învățământul preuniversitar, în diferite domenii de interes.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

La finalul aplicării bune/bunelor practici educaționale se va face evaluarea rezultatelor obținute de către toți factorii implicați sau chiar de către factori exteriori (autorități locale, autorități educaționale naționale, etc).

2. Consolidarea cooperării cu autoritățile locale pentru promovarea bunelor practici în învățământul preuniversitar local

Vaslui, Centrul transfrontalier de resurse pentru educația incluzivă pentru copii, iulie 2018

Școala ca instituție integrată în comunitatea locală intră în raza de autoritate, putere și influență a autorităților locale. Atât școala cât și autoritățile locale își asumă sarcini și responsabilități specifice în cadrul comunității. Școala pe de o parte oferă servicii educaționale în comunitate iar autoritățile susțin material și financiar funcționarea școlii.

Autoritățile administrației publice locale reprezintă un actor important în activitatea de promovare a bunelor practici din învățământul preuniversitar.

Principalele bune practici identificate sunt în următoarele domenii:

- finanțarea unităților de învățământ preuniversitar cuprinde finanțarea de bază, finanțarea complementară și finanțarea suplimentară;
- consiliile locale și consiliul județean pot contribui din bugetele proprii la finanțarea de bază și complementară;
- asigurarea desfășurării în condiții normale a procesului de învățământ la nivel preuniversitar, conform standardelor naționale;
- asigurarea acoperirii, din bugetul de stat, din sume defalcate din taxa pe valoarea adăugată și alte venituri ale bugetului de stat, prin bugetele locale, pentru următoarele categorii de cheltuieli: a) cheltuielile cu salariile, sporurile, indemnizațiile și alte drepturi salariale în bani, stabilite prin lege, precum și contribuțiile aferente acestora; b) cheltuielile cu formarea continuă și evaluarea personalului; c) cheltuielile cu evaluarea periodică internă a elevilor; d) cheltuielile materiale și pentru servicii; e) cheltuielile cu întreținerea curentă.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

3. Creșterea implicării părinților în activitățile școlii

Vaslui, august 2018

Creșterea implicării părinților în activitățile școlii este o bună practică de care țin seama sau ar trebui să țină seama toate unitățile școlare din învățământul preuniversitar.

Un partener important în implementarea parteneriatelor cu școlile îl reprezintă Comitetul de Părinți, care sprijină organizarea activităților educative extrașcolare.

Implicarea părinților în viața școlii are multiple efecte pozitive, începând cu îmbunătățirea semnificativă a rezultatelor învățării și terminând cu creșterea gradului de activism social, atât al elevilor, cât și al cadrelor didactice și al părinților. Parteneriatele școlare umanizează învățământul, îl apropie de necesitățile curente și de perspectivă ale elevului, contribuie la creșterea coeziunii sociale și asigură valorificarea capacităților fiecărui copil.

Pentru creșterea implicării părinților în activitățile școlii sunt necesare a fi aplicate constant următoarele exemple de bune practici:

- a) Elaborarea de către fiecare școală a unor programe – numite programe de educare/implicare a părinților în activitatea școlară - care să fie cunoscute de elevi și părinți care să contribuie la creșterea implicării și responsabilizării părinților în activitățile școlare;
- b) Obținerea unei implicări benevole a părinților, de bună voie, care numai astfel poate fi benefică, iar sprijinul acordat este real;
- c) Implicarea părinților în activitățile extrașcolare;
- d) Participarea părinților, alături de copil, la activitatea de învățare de acasă;
- e) Acordarea unei zile libere din partea angajatorilor pentru prezența părinților la ședințele cu părinții sau la întâlnirile cu personalul școlii.

4. Dezvoltarea activităților educaționale împreună cu ONG-uri – bună practică pentru școlile din sistemul de învățământ preuniversitar

Vaslui, septembrie 2018

În timp, ONG-urile au arătat că pot contribui la promovarea unor forme de participare democratică locală, a autofinanțării și influenței, la conștientizarea și educarea prin participarea la activitățile desfășurate a cât mai multor membri ai societății civile, precum și la soluționarea problemelor sociale care afectează o mare categorie de persoane vulnerabile.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

Există prea puține acțiuni întreprinse de organizațiile neguvernamentale în domeniul educației și, mai ales, a educației incluzive. 60% dintre unitățile de învățământ susțin că sprijinul venit din partea ONG-urilor și a partenerilor instituționali și privați este în mică și foarte mică măsură.

Proiectele dezvoltate de ONG-uri adresate în mod explicit educației au în vedere următoarele aspecte:

- consilierea și orientarea vocațională;
- consilierea părinților și educația familiei;
- formarea formatorilor pentru domenii specifice;
- sensibilizarea opiniei publice și a agenților economici față de problemele școlii;
- facilitarea obținerii unor resurse materiale și financiare ;
- facilitarea încheierii de parteneriate;
- sensibilizarea instituțiilor și categoriilor comunitare în raport cu școala și educația.

În România, încrederea populației și a instituțiilor - printre care se află și școala - în ONG-uri este medie. Nu întotdeauna înțelegem care este rolul sectorului ONG pentru societatea și școala noastră.

5. Investițiile în educație – bună practică pentru stimularea educației în zonele defavorizate

Vaslui, octombrie 2018

Investițiile în educație nu trebuie înțelese asemenea celor care sunt făcute în industrie, agricultură sau alte domenii de activitate umană. Ele înseamnă, înainte de toate, alocare de bani în „capitalul uman”.

Doar după o perioadă relativ îndelungată de timp va fi posibilă atât recuperarea acestor bani, cât și realizarea unui posibil profit, care să contribuie la creșterea avuției naționale. Așadar, aceste investiții vor avea efecte economice pozitive doar după o perioadă relativ îndelungată de timp.

Experiența statelor cu economii și rate de participare la educație similare cu cele ale României (cum sunt Letonia și Ungaria), dar care investesc mai mult în învățământ (aproape

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORmate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

6% din PIB), impun ca România să crească media nivelului școlarizării cu un an până în 2025.

România este pe ultimul loc în Uniunea Europeană în ceea ce privește investiția în educație, se arată într-un studiu făcut public luni de UNICEF România, care mai menționează că, dacă până în 2025 suma din buget alocată acestui domeniu va fi mai mică de 6% din PIB, țara va pierde între 12 și 17 miliarde de euro între 2015 și 2025.

În prezent, aproximativ două treimi dintre cheltuielile publice pentru educație se îndreaptă spre cele mai înstărite două cincimi ale societății (66%), comparativ cu doar 10% cât îi revine cincimii celei mai sărace. În același timp, 61% dintre fondurile dedicate educației sunt cheltuite în mediul urban și doar 39% în mediul rural, în ciuda eforturilor depuse pentru a elimina discrepanțele dintre urban și rural. Ambele exemple denotă probleme majore la nivelul echității și impun extinderea investiției în cazul categoriilor cu risc crescut, de exemplu politici de promovare a educației incluzive).

Creșterea investiției în educația copiilor de vârste mai mici poate aduce beneficii celor ce nu își permit să urmeze o facultate. În timp, acest lucru va duce la creșterea numărului de persoane dezavantajate, de exemplu, copii din familii sărace sau rome, care obțin o diplomă universitară.

Studiile de specialitate demonstrează că un an în plus de școală crește veniturile celui în cauză cu 8-9%, îi reduce riscul de a deveni șomer cu 8% și cel de apariție a unor probleme grave de sănătate cu 8,2%. Absolvenții de învățământ secundar superior câștigă cu 25-31% mai mult decât cei care au terminat ciclul primar și cel gimnazial. Câștigurile obținute de persoanele care termină o facultate le depășesc cu aproape 67% pe cele ale elevilor care renunță la școală după învățământul secundar superior.

Școlile ce cuprind și mențin în sistem elevi dezavantajați, precum cei cu dizabilități, din familii sărace sau aparținând minorităților etnice ar trebui susținute financiar peste actualul nivel de finanțare. Programele școlare ce vizează nevoile specifice ale elevilor în situație de risc, inclusiv cursuri remediale, activități extrașcolare, consilierea și implicarea familiei, sunt recunoscute pe plan internațional ca având cele mai mari șanse de reușită în reducerea riscului absenteismului și al abandonului școlar.

6. Analiza principiilor care stau la baza activității unei școli incluzive

Murgeni, Liceul Tehnologic "Ghenuță Coman", noiembrie 2018

Principiile care stau la baza unei școli incluzive sunt susținute atât în legislația națională, cât și în cea internațională.

În Declarația de la Salamanca asupra educației cerințelor speciale, adoptată la conferința mondială „Acces și calitate” organizată de UNESCO și Ministerul Educației din Spania în anul 1994 a fost adoptată viziunea asupra educației incluzive și au fost făcute recomandări care au rămas de referință pentru UNESCO și întreaga comunitate internațională.

Pentru realizarea unei educații incluzive, trebuie respectate următoarele principii:

- Principiul nediscriminării
- Principiul egalității în drepturi și în șanse
- Principiul evaluării capacității persoanei
- Principiul evaluării nevoilor
- Principiul accesibilității

Potrivit Declarației de la Salamanca, școlile trebuie să includă în procesul de învățământ toți copiii, indiferent de condițiile fizice, intelectuale, sociale, emoționale, lingvistice sau de altă natură ale acestora.

Pentru a se adresa tuturor copiilor și a deveni deschisă, flexibilă, adaptată și orientată spre fiecare și pentru toți, educația trebuie să pună accentul pe cooperare, parteneriat și învățare socială.

7. Succesul școlar

Vaslui, Centrul Școlar de Educație Incluzivă Elisabeta Polihroniade, decembrie 2018

Rezultatele educaționale sunt influențate mai degrabă de factori familiali decât de factori școlari. Acest lucru este important în contextul încercării reducerii inegalităților de acces și participare la educație în România. Până în prezent, s-au depus eforturi pentru îmbunătățirea resurselor școlare (în special de infrastructură și capital uman).

Succesul școlar reprezintă acele rezultate obținute la un randament superior în conformitate cu nivelul cerințelor programelor școlare și al finalității învățământului.

Succesul școlar este analizat multidimensional, atât prin prisma notelor și a calificativelor superioare obținute la învățătură, cât și a dezvoltării motivației, a aptitudinilor, a dezvoltării spiritului practic, aplicativ și experimental.

Începând cu anul 2000, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică a dezvoltat instrumente care să permită compararea la nivel internațional a sistemelor de învățământ. Printre cele mai cunoscute sunt:

- Testările PISA, care au testat competențele de citire/scriere, matematică și științe cu scopul de a compara sistemele mai multor țări.
- Testările PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study), care testează competențele de citire
- Testările TIMSS, care testează competențele în matematică și științe.

Succes școlar – reușită școlară – randament școlar – progres școlar sunt noțiuni interdependente pe care cadrele didactice trebuie să le aibă în vedere în desfășurarea activităților didactice.

Asigurarea succesului școlar presupune o adaptare în dublu sens: a elevului la activitatea școlară și a școlii la factorii interni ai acestuia.

8. Rolul învățătorilor în pregătirea școlarilor

Vaslui, Centrul Școlar de Educație Incluzivă „Constantin Pufan”, ianuarie 2019

În sistemul educațional actual, când accentual se pune pe elev, rolul profesorului este unul extrem de important în procesul de pregătire a elevilor pentru că el este cel care are grijă să transmită informațiile și cunoștințele .

Educația se sprijină pe patru piloni importanți: a învăța să știi, a învăța să faci, a învăța să trăiești împreună cu alții și a învăța să fii. În funcție de această optică, profesorii îndeplinesc anumite roluri în viața elevilor.

În cadrul procesului instructiv-educativ, profesorul poate îndeplini, cumulativ, mai multe roluri, precum:

- conducător/expert al actului de predare-învățare
- agent motivator
- consilier
- manager

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

- lider
- profesionist reflexiv

Rolul tradițional al profesorului de transmițător de informații, la care nu se renunță, este, vizibil, în scădere, în cadrul învățământului modern, centrat pe competențe. Cadrul didactic nu mai este transmițător, ci facilitator de cunoștințe, folosind dialogul și cooperarea în relația cu elevii. Acest profesor va ști să coordoneze procesul educativ, astfel încât toți elevii să atingă obiectivele stabilite și va fi capabil, de asemenea, să-l ajute pe elev să-și formeze capacități de muncă individuală și să folosească ceea ce a dobândit.

Asumându-și o multitudine de roluri, profesorul trebuie să conștientizeze că exercitarea lor depinde de personalitatea pe care și-o modelează. În acest sens, un rol deosebit în exercitarea acestei profesii îl au anumite componente ale personalității, precum cultura profesională, calitățile atitudinale, precum și cele aptitudinale.

9. Temele - componentă activă a studiului individual al elevilor

Vaslui, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Vaslui, februarie 2019

Problema temelor pentru acasă a fost și este larg dezbătută în triunghiul școală-părinți-elevi.

Discuțiile pornesc de la importanța și locul lor în dezvoltarea copilului și ajung la perspectiva învățării în clasă (care poate conduce chiar la eliminarea completă a temelor pentru acasă). Părerile sunt împărțite între profesori și părinți: astfel profesorii se plâng că părinții nu urmăresc suficient implicarea copiilor lor în rezolvarea temelor, părinții acuză școala că dă prea mult de lucru elevului acasă, că temele sunt prea multe, prea grele și că fiecare dascăl în parte nu ține cont de faptul că elevul are mai mulți profesori (și dă teme pentru acasă fără să țină seamă de faptul că elevul a mai primit deja și alte teme).

Tema pentru acasă a format în rândul elevilor, dar mai ales a părinților două tabere: una pro-temă, cea care solicită cât mai multe teme și una contra-temă, cea sătulă de teme, cea care nu are și nu dorește să-și petreacă timpul cu teme pentru acasă.

Problema esențială este a modului în care profesorul gestionează tema pentru acasă, importanța pe care i-o acordă calității și cantității acesteia.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/106758)

Reglementarea legală a temelor elevilor o constituie Ordinul ministrului Educației Naționale și Cercetării Științifice nr. 5.893/28.11.2016 privind temele pentru acasă în învățământul preuniversitar.

Astfel, Ordinul de ministru reglementează rolul temei pentru acasă, precum și raționalizarea timpului necesar efectuării acesteia de către elevi.

Tema pentru acasă se stabilește diferențiat, în funcție de nivelul de pregătire a elevului

Tipologia temelor pentru acasă, în funcție de obiectivele dominante vizate de învățător, prezintă următoarele categorii de teme:

- care urmăresc fixarea cunoștințelor însușite în cadrul lecției și care constau în învățarea după manual sau după notițe;
- focalizate pe dezvoltarea priceperilor și deprinderilor a căror formare a fost inițiată în orele de curs;
- centrate pe însușirea de cunoștințe noi, care anticipă o lecție ce urmează a fi predată sau completează o lecție deja abordată;
- mixte, reunind două sau mai multe dintre scopurile anterior anunțate.

10. Poate influența tehnologia percepția și modul de gândire ale elevilor?

Vaslui, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Vaslui, martie 2019

În noile orientări ale învățământului problema interacțiunii pedagogului cu elevul este una fundamentală. În acest context apare evidentă necesitatea unui sistem educațional centrat pe elev, axându-se pe nivelul de dezvoltare a potențialului acestuia, aplicând tehnologii adecvate.

Printre obiectivele principale ale învățământului modern se află și acela de îmbunătățire a proceselor de predare-învățare, utilizând noile tehnologii multimedia. Prin folosirea constantă și eficientă a acestor tehnologii în procesul de educație, elevii au posibilitatea de a dobândi abilități importante.

Tehnologiile educaționale presupun mijloace și metode, structuri și forme diferite care corelează diferite concepte operaționale: proiectul pedagogic, mesajele educaționale, conexiunea inversă etc. Integrarea tehnologiilor educaționale în cadrul învățământului formativ presupune ca școala să se centreze pe dezvoltarea gândirii, selectând prin aceasta

conținutul, metodele, formele și criteriile de formare și evaluare, adică să elaboreze acea tehnologie educațională care dezvoltă un anumit stil de învățare cu efect durabil.

În ce privește efectele utilizării TIC pentru predare-învățare-evaluare, profesorii apreciază locul ierarhic al unor potențiale efecte benefice, pe mai multe planuri, astfel:

- În planul activității cadrului didactic, TIC contribuie în cea mai mare măsură la facilitarea atingerii obiectivelor lecției, urmată de ușurarea activității cadrului didactic; modernizarea procesului didactic nu este considerată de către profesori un argument principal pentru utilizarea TIC în proiectare, predare și evaluare.

- În ce privește activitatea elevilor, cadrele didactice consideră că orele în laboratorul SEI sunt benefice în primul rând pentru facilitarea înțelegerii fenomenelor de către elevi. Locul al doilea revine dezvoltării abilităților de lucru cu computerul, iar abia la sfârșit este indicat rolul noilor tehnologii de atragere și motivare a elevilor pentru obținerea de performanțe superioare.

- La nivelul organizării procesului educațional, valențele utilizării TIC sunt remarcate de profesori în special pentru învățarea activă, participativă, precum și pentru învățarea în cooperare; contribuția TIC la realizarea unui parcurs de învățare individual sau personalizat este pusă, surprinzător, pe ultimul loc, deși majoritatea softurilor educaționale existente favorizează mai degrabă lucrul individual al elevilor.

Metodele învățământului tradițional nu pot face față avalanșei de cunoștințe și acestei dispersii accentuate a calificărilor, meseriilor și domeniilor de activitate, care devin tot mai specializate, dar în mod paradoxal tot mai interconectate. În sprijinul educației intervin noile tehnologii ale societății informaționale - tehnologiile informațiilor și comunicațiilor.

11. Jocul didactic - metodă activ-participativă de predare

Bârlad, Liceul Tehnologic „Petru Rareș”, aprilie 2019

Metodele active în educație sunt metode moderne, participative, punând accent pe colaborarea elevilor, fiind deci centrate pe elev, nu pe profesor și vizează dezvoltarea personală a elevului care, construind și descoperind cunoștințele, se construiește și se descoperă pe sine; acest dublu traseu orientat face posibilă inițierea, dar și inițiativa elevilor.

Unul din mijloacele folosite din ce în ce mai frecvent în cadrul procesului de instruire și educare și a cărui eficiență a fost dovedită printr-o serie de studii sau cercetări de specialitate este jocul didactic.

Prin intermediul jocului didactic se pot asimila noi informații, se pot consolida și verifica anumite cunoștințe, piceperi și deprinderi, se pot dezvolta capacități cognitive, afective și volitive ale copiilor, se pot educa trăsături ale personalității creatoare, se pot asimila modele de relații interpersonale, se pot forma atitudini și convingeri.

Jocul didactic, ca activitate, se poate organiza cu succes la toate disciplinele de învățământ, iar ca metodă, adică „o cale de organizare și desfășurare instructiv-educativă”, în orice moment al lecției.

Rolul și importanța jocului didactic:

- constă în faptul ca el facilitează procesul de asimilare, fixare, consolidare și verificare a cunoștințelor
- datorită caracterului său formativ, influențează dezvoltarea personalității copilului
- îmbină elementul instructiv-educativ și exercițiul cu elementul distractiv
- aduce variație în procesul de instruire a copiilor, făcându-l mai atractiv.

CLASIFICAREA JOCURILOR DIDACTICE

A. Clasificarea jocurilor didactice după scopul educațional urmărit:

1. Jocuri de mișcare (motrice)
2. Jocuri care vizează dezvoltarea psihică:
 - jocuri senzoriale care vizează, în principal dezvoltarea sensibilității
 - jocuri intelectuale (*jocuri cognitive, jocuri de dezvoltare a capacitatii de comunicare orală sau scrisă, jocuri de exersare a pronunției corecte; jocuri de atenție și orientare spațială, jocuri de dezvoltare a memoriei, jocuri de dezvoltare a gândirii, jocuri de dezvoltare a perspicacității, jocuri pentru dezvoltarea imaginației și creativității*)

B. Clasificarea jocurilor didactice după conținut:

- jocuri didactice pentru cunoașterea mediului înconjurător;
- jocuri didactice pentru educarea limbajului (jocuri fonetice, lexical - semantice, gramaticale);
- jocuri didactice cu conținut matematic, jocuri logico – matematice;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

- jocuri pentru însușirea unor norme de comportament civilizată, formarea unor deprinderi și obișnuințe de conduită morală, de circulație rutieră.

C. Clasificarea jocurilor didactice după prezența sau absența materialului didactic:

- jocuri cu material didactic confecționat sau natural
- jocuri fără material didactic

D. Clasificarea jocurilor didactice după locul pe care îl ocupă în activitate:

- jocuri organizate ca activitate de sine stătătoare;
- jocuri integrate în activitate, ca momente ale acesteia sau în completarea ei.

E. Clasificarea jocurilor didactice după sarcina didactică urmărită:

- jocuri pentru fixarea și sistematizarea cunoștințelor;
- jocuri de verificare și evaluare a cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor;
- jocuri de transmitere și însușire de noi cunoștințe, care se folosesc numai în cazuri deosebite.

F. Clasificarea jocului didactic după regulile instituite:

- Jocuri cu reguli transmise prin tradiție
- Jocuri cu reguli inventate
- Jocuri spontane
- Jocuri protocolare

12. Bullying-ul, ca formă de violență în instituțiile de învățământ

Bârlad, Liceul Tehnologic „Petru Rareș”, mai 2019

Bullying-ul reprezintă un comportament ostil/de excludere și de luare în derâdere a cuiva, de umilire. Un copil este etichetat, tachinat, batjocorit în cercul său de cunoștințe sau de către colegi care îl strigă într-un anume fel (făcând referire la aspectul fizic sau probleme de ordin medical/ familial). Uneori aceste tachinări se transformă în îmbrânceli sau chiar, în unele cazuri, în atacuri fizice.

Legea educației naționale nr. 1/2011 reglementează bullying-ul ca fiind acțiunea sau seria de acțiuni fizice, verbale, relaționale și/sau cibernetice, într-un context social dificil de evitat, săvârșite cu intenție, în mod constant și repetat, care implică un dezechilibru de putere, care are drept consecință atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile,

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/106758)

degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptate împotriva unei persoane sau unui grup de persoane și vizează aspecte de discriminare și excludere socială, care pot fi legate de apartenența la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială, sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală, caracteristicile personale.

Termenul de „bullying” vine de la „bully”, care înseamnă bătăuș, huligan.

Prof. Dr. Dan Olweus, un cercetător în psihologie din Norvegia este considerat pionier pe tema bullying-ului, pe baza a aproape 40 de ani de cercetare în implementarea și evaluarea programelor de prevenire.

La nivel european, România se situează pe locul 3 în ceea ce privește bullyingul în clasamentul celor 42 de țări în care a fost investigat fenomenul, potrivit unui raport al Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) cu 17% dintre copiii de 11 ani care au recunoscut că au agresat alți elevi cel puțin de trei ori în luna anterioară, procentajul celor de 13, respectiv 15 ani, fiind de 23%.

Cele mai noi date procesate la nivelul Ministerului Educației Naționale (MEN) pentru anul școlar 2014-2015 vorbesc despre 18.783 de cazuri de violență la nivel național.

Fenomenul bullying are trei caracteristici:

1. Intenționat - agresorul are ca intenție să rănească pe cineva.
2. Repetat – aceeași persoană este rănită mereu și mereu.
3. Dezechilibrul de forțe – agresorul își alege victima care este percepută ca fiind vulnerabilă, slabă și nu se poate apăra singură.

Cyberbullying reprezintă hărțuirea cu ajutorul calculatorului sau a telefonului mobil. Hărțuirea are loc pe bloguri, pagini personale, forumuri, e-mail, SMS, MMS sau a telefonului mobil, având uneori loc prin încărcarea unor poze sau imagini video pe Internet fără a ține cont de dreptul la viața privată a victimei.

FAZELE BULLYINGULUI

Faza 1: Conflictul zilnic

Faza 2: Începutul bullying-ului (faza de explorare)

Faza 3: Escaladarea (faza de consolidare)

Faza 4: Excluderea (faza de manifestare)

Faza 5: Ieșirea (faza finală)

13. *Analfabetismul funcțional*

Vaslui, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Vaslui, iunie 2019

Noțiunea de analfabetism funcțional a apărut ca o nevoie de a defini o categorie care e, de fapt, un produs eșuat al sistemului de educație – o categorie diferită de cei care n-au pășit niciodată pragul școlii.

Mai precis, o persoană poate să reproducă verbal sau în scris un text, dar nu îl înțelege suficient pentru a-l folosi ca resursă în reușita unei acțiuni sau în performanță. Semnele grafice sunt recunoscute, dar conținutul de idei nu este decât, eventual, la un nivel superficial.

O persoană este considerată ca fiind ‘funcțional analfabetă’ dacă nu este în stare să acceseze sau să proceseze informații în situații curente de viață.

Analfabetismul funcțional este incapacitate de a înțelege primar mesajul unui text, fie el literar sau nonliterar.

Conform definiției date de UNESCO în 1978, analfabet funcțional este persoana care nu are știință de carte pentru a demara acele activități care să îi asigure funcționarea efectivă în grupul sau comunitatea din care face parte în scopul dezvoltării personale și sociale.

Singurele rapoarte internaționale care scot la iveală analfabetismul funcțional sunt cele ale OCDE făcute în urma [testărilor PISA](#) (Program for International Student Assessment).

Aceste testări au loc o dată la 3 ani, se fac asupra tinerilor de 15 ani din peste 70 de state și analizează tot felul de aspecte ale sistemului de educație, inclusiv acesta al analfabetismului funcțional.

Studiul PISA, realizat de OECD în 2015, plasează România pe penultima poziție între cele 28 de state UE, la indicatorul performanțe de citire, cu o pondere de 38,7% din persoanele cu vârsta de 15 ani care se situează sub nivelul 2 (mai puțin de 407,47 puncte la test).

La performanțele în matematică, România se situează pe antepenultima poziție între cele 28 de state UE, cu o pondere de 39,9% din persoanele cu vârsta de 15 ani care se situează sub nivelul 2 (mai puțin de 420,7 puncte la test). Și în cazul indicatorului performanță în științe, România se plasează pe penultima poziție între cele 28 de state UE cu o pondere de 38,5% din persoanele cu vârsta de 15 ani care se situează sub nivelul 2.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

42% dintre copiii români de 15 ani sunt analfabeți funcțional! Nu pot folosi o hartă. Nu pot folosi informația citită într-un manual pentru a rezolva probleme apărute în viața de zi cu zi.

Perspectivă asupra analfabetismului funcțional în diferite țări:

- În Austria, termenul de analfabetism funcțional este înlocuit cu termenul de persoane cu necesități educaționale de bază.

- În Bulgaria, legislația națională în domeniul educației nu tratează încă, în mod specific problema analfabetismului. Carta încurajării Angajabilității (The Employment Encouraging Act) ia în considerare problema analfabetismului, în contextul procesului de a deveni alfabetizat. Acest proces este explicat ca acumularea de cunoștințe și abilități de bază de citit, scris și matematică, precum și de științe umaniste și naturale.

- În Germania, termenul de “analfabetism funcțional” se referă la diferența dintre nivelul individual existent și cel necesar (sau așteptat) al abilităților de citire și scriere, la un moment dat. O persoană este descrisă ca funcțional analfabetă dacă abilitățile sale de citire și scriere sunt semnificativ mai scăzute decât cele așteptate sau cerute într-o societate particulară în care trăiește individual respectiv.

- În Franța, termenul de iliterat (analfabet) este folosit pentru oamenii care au fost educați în Franța, dar nu au dobândit suficiente abilități de citire, scriere și calcule simple de utilitate zilnică.

- În Ungaria, nu există un concept național referitor la analfabetism și analfabetism funcțional. Analfabetismul funcțional este considerat doar dintr-o perspectivă educațională formală.

- În Marea Britanie, termenul de ‘analfabetism funcțional’ nu este folosit. Un individ este descris ca având abilități ‘educaționale, lingvistice și numerice’. Această terminologie reprezintă o distanțare de la focalizarea pe deficiențe și stigmatizarea cu care se asociază deseori slaba educație și slabele abilități lingvistice și numerice. Grija legată de nivelul de educație, abilități de limbaj și numerice în rândul educației adulte a dus la lansarea strategiei Abilități pentru viață (Skills for Life Strategy) în 2001.

Scăderea analfabetismului funcțional a fost stabilită pe locul al doilea în rândul priorităților de educație ale Comisiei Europene, în condițiile în care media la nivelul țărilor

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

Uniunii Europene este acum de 20%, iar ținta este ca analfabetismul funcțional să scadă la 15% în 2020.

Exemple de bune practici în țări ale Uniunii Europene:

- Polonia: programul național „Prima carte a copilului meu nou - născut” (mamele nou – născuților primesc o carte gratuit); programul „Toată Polonia le citește copiilor” – ateliere/cluburi de lectură moderate de către persoane publice (actori, cântăreți, vedete); campanii publicitare de promovare a lecturii;
- Lituania: programul național de promovare a lecturii „Reading Promotion Program” – ateliere/cluburi de lectură în contexte non – formale, de învățare pentru copii și adolescenți moderate de actori/vedete;
- Grecia: servicii de tutoriat/mentorat (învățare, joacă, socializare) pentru copii prin intermediul asistenților sociali;
- Cipru: program pentru școlile din regiuni dezavantajate (comunități rome) – ZEP (Zone Prioritare de Educație)–suport în dobândirea competențelor de literație, calcul și gestionarea problemelor comportamentale în context școlar;
- Portugalia: programului EPIS ÎN 2006 – o rețea de firme și organizații care colaborează cu specialiști/experti în educație pentru depistarea copiilor cu eșec școlar și apoi organizarea unor sesiuni pe grupe de copii centrate pe dezvoltarea abilităților non – cognitive; Programului Național de Lectură, 2006 – introducerea în curricula obligatorie a unei ore de lectură pe săptămână (la clasele primare și gimnaziale); campanii naționale de promovare a lecturii, reclame publicitare și crearea unui mediu virtual de învățare (colecții de e-book potrivite pentru fiecare nivel de vârstă);
- Marea Britanie: prin intermediul ziarului „London Evening Standard” și a campaniei inițiate de acesta s-au strâns un număr de 700 voluntari dispuși să ajute copiii să învețe să citească și să scrie;
- Italia: prin programul „Născuți pentru a Citi” s-a format o rețea compusă din profesori, învățători, medici de familie/pediatri, librării, edituri care colaborează pentru a-i ajuta pe copiii din diverse comunități să dobândească și să-și valorifice competențele de lectură;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORmate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

Franța: Agenția Națională de Luptă împotriva analfabetismului colaborează cu Ministerul Francez al Educației pentru derularea unor studii longitudinale care stau la baza implementării unor politici educaționale de combatere/reducere a analfabetismului funcțional;

- Olanda: comisia Meijerink a elaborat standarde de referință pentru competențele de literație și cele de numerație. Totodată, au fost definite nivelele minime ale acestor tipuri de competențe necesare ca o persoană să funcționeze eficient în societate.

- Suedia: fiecare copil cu competențe de alfabetizare scăzute beneficiază de un plan educațional de suport. Părinții au dreptul să consulte acest plan și să-l aprobe/dezaprobe.

- Finlanda: toți copiii beneficiază de sprijin în învățare, conform Legii Educației de Bază. Dacă acest sprijin nu este suficient, se realizează o evaluare psiho – pedagogică pe mai multe dimensiuni/componente și se elaborează planul individual de învățare.

14. Evaluarea - componentă a procesului instructiv – educativ

Bârlad, Liceul Tehnologic „Petru Rareș”, iulie 2019

Spațiul educațional se construiește în jurul a două axe principale: axa predare-învățare și axa autoevaluare-evaluare.

Evaluarea are la bază identificarea nivelului la care se află elevul raportat la competențele specifice ale fiecărei discipline în scopul optimizării învățării.

Evaluarea trebuie concepută nu numai ca un control al cunoștințelor sau ca mijloc de măsură obiectivă, ci și ca o cale de perfecționare, ce presupune o strategie globală asupra formării.

Operația de evaluare nu este o etapă suprapusă procesului de învățare, ci constituie un act integrat activității pedagogice. Evaluarea constituie o ocazie de validare a justității secvențelor educative, a componentelor procesului didactic și un mijloc de delimitare, fixare și intervenție asupra conținuturilor și obiectivelor educaționale.

Conform prevederilor art. 115 din Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar din 31.08.2016, instrumentele de evaluare se stabilesc în funcție de vârstă și de particularitățile psihopedagogice ale beneficiarilor primari ai educației și de specificul fiecărei discipline. Acestea sunt:

- a) chestionări orale;
- b) teste, lucrări scrise;

- c) experimente și activități practice;
- d) referate;
- e) proiecte;
- f) interviuri;
- g) portofolii;
- h) probe practice;
- i) alte instrumente stabilite de comisiile metodice și aprobate de director sau elaborate de către Ministerul Educației Naționale /inspectoratele școlare, elaborate în conformitate cu legislația națională.

Criterii de clasificare a strategiilor autoevaluative și evaluative:

- volumul de informație supus verificării

Volum de informație	Strategie autoevaluativă	Strategie evaluativă
Parțial	Analitică	Parcelară
Integral	Sintetică	Globală

- momentul de timp al realizării autoevaluării, respectiv evaluării didactice

Momentul de timp	Strategie autoevaluativă	Strategie evaluativă
Începutul unei etape de instruire	Prospectivă	Inițială
Pe parcursul secvențelor de instruire	Factuală	Continuă
La finalul unui studiu de instruire	Retrospectivă	Finală

- sistemul de referință utilizat în emiterea judecăților de valoare;

Sistem de referință	Strategie autoevaluativă	Strategie evaluativă
Programa și cerințele manualului	Distală	Formativă
Nivelul clasei	Proximală	Clasificatorie
Nivelul perforanțelor anterioare ale elevului	Autocentrică	De progress

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORmate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/106758)

15. Cum pot emoțiile să influențeze învățarea?

Vaslui, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Vaslui, august 2019

Potrivit Dicționarului Oxford, emoțiile reprezintă orice agitație sau tulburare mintală, sentimentală sau pasională, orice stare mintală acută sau tensionată.

Interesul pentru dezvoltarea inteligenței emoționale este stimulat de tendințele de reconsiderare a finalităților educației pentru dezvoltare emoțională din perspectiva asigurării sănătății mintale:

(a) inițiativele curente la nivel european de instituționalizare și dezvoltare a educației în spiritul promovării culturii emoționale în învățământ;

(b) interesul sporit pentru abordarea unor teme specifice problematicii educației pentru dezvoltare emoțională, interesul manifestat, în diverse ocazii, de cadrele didactice sau de alți actori ai sistemului educațional față de dezvoltarea conținuturilor și a finalităților educației pentru dezvoltarea emoțională la orice treaptă a sistemului de învățământ

Adevărata măsură a inteligenței nu este I.Q., ci E.Q.- coeficientul emoțional. „, Marea revoluție a anilor 2000 constă în revanșa sentimentelor asupra inteligenței”, ne asigură Daniel Goleman în cartea sa celebră deja în Statele Unite ale Americii, „Emotional Intelligence- cheia succesului în viață”.

Din punctul de vedere al lui Goleman „IQ-ul se clasează pe locul II față de inteligența emoțională în determinarea performanțelor profesionale de vârf... oamenii progresează pe măsură ce își stăpânesc mai bine emoțiile și pulsionile, se motivează mai ușor și își cultivă empatia și flexibilitatea socială”.

Toate studiile efectuate recent au confirmat faptul că pentru a fi un om de succes nu este suficient să deții competențe cognitive, intelectuale la un nivel ridicat, ci trebuie să știi cum să valorifici aceste abilități. Una dintre cercetări făcea referire la 2 elevi aflați într-o situație de evaluare, unul cu un coeficient de inteligență mediu și un EQ ridicat și celălalt, cu un coeficient de inteligență ridicat, dar cu un EQ scăzut. S-a constatat faptul că elevul care deținea un nivel ridicat de EQ a obținut rezultate cu mult superioare față de celălalt, care din cauza faptului că nu știa cum să gestioneze situația stresantă de testare, nu a reușit să-și pună în valoare abilitățile intelectuale.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/106758)

Copiii care își pot controla sentimentele/emoțiile și au răbdare suficientă (testul „acadelelor”- W. Mische) se dovedesc a fi capabili nu numai din punct de vedere emoțional, ci și mai competenți la școală și în viața de zi cu zi.

Pentru a avea șanse de succes în educația copiilor trebuie urmată o regulă simplă: dacă învățarea este asociată unei emoții percepute pozitiv, se va facilita succesul, la fel cum o percepție negativă a emoțiilor atașate învățării implică eșecul și slabe rezultate.

Această regulă se poate traduce mai ales prin necesitatea stabilirii unui climat propice, plăcut și motivat pentru învățare - participativ, deschis, creativ, democratic, flexibil. În locul predării unui șir de date despre un anumit subiect, se poate implica crearea de imagini, de povestioare, care să implice afectiv elevii în activitate și să transforme informația în fapte de viață, în cunoștințe care se regasesc în experiența lor. Activitățile practice în clasă nu reprezintă o soluție pentru implicarea copiilor în ceea ce învață, atâta timp cât aceste activități nu sunt corelate cu emoțiile și imaginația copiilor, atât timp cât nu fascinează.

Inteligența emoțională funcționează ca un adjuvant în obținerea succesului, în general, și a succesului școlar, în particular. Performanțele mărite, rezultatele îmbunătățite sunt determinate de complementaritatea acțională a mai multor factori, între care un loc esențial îl deține inteligența generală, nuanțată de inteligența emoțională. *„Succesul la învățătură este dependent nu numai de nivelul dezvoltării intelectuale – arată A.Chircev – ci , într-o însemnată măsură și de natura trăsăturilor de personalitate ale elevilor, ceea ce impune necesitatea cunoașterii și a influențării pozitive a acestor trăsături,,*

Pentru a-i putea pregăti pe elevi din punct de vedere emoțional pentru viața socială dar și pentru competiția profesională, familia și mediul educațional ar trebui să acționeze și să conștientizeze un aspect foarte important: atât inteligența intelectuală, cât și inteligența emoțională dețin un rol important în dezvoltarea elevilor, ambele fiind indispensabile viitorului adult, armonizării lui cu ceilalți și cu cerințele externe.

16. Mediarea școlară

Vaslui, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Vaslui, septembrie 2019

Medierea școlară constă în facilitarea dialogului școală-familie-comunitate, îmbunătățirea imaginii și încrederii în instituțiile de învățământ, monitorizarea copiilor în ceea

ce privește incluziunea școlară, elaborarea și implementarea programelor de incluziune școlară, elaborarea de rapoarte în ceea ce privește situația copiilor defavorizați în scopul identificării soluțiilor optime pentru asigurarea accesului egal la educație al copiilor, informarea autorităților responsabile în ceea ce privește eventualele încălcări ale drepturilor copilului și sprijinirea în demersurile acestora pentru soluționarea situațiilor respective, etc.

Art 99 alin. 6 lit. d) din Legea Educației reglementează faptul că toate Centrele Județene de Resurse și Asistență Educațională organizează, monitorizează și coordonează, printre alte activități și servicii educaționale, și servicii de mediere școlară, furnizate de mediatorii școlari.¹

Medierea școlară și serviciile de mediere școlară, așa cum sunt prevazute în legislația educației, reprezintă forme de incluziune școlară și socială, și se adresează comunităților locale cu risc în ceea ce privește abandonul școlar, diferențele etnice și familiile defavorizate.

Principii care stau la baza desfășurării medierii școlare:

1. O atitudine pozitivă și de înțelegere a motivului care a generat conflictul: să vorbim clar, deschis, cu sinceritate, calm și ascultarea cu atenție a tuturor celor implicați;
2. Diseminarea informațiilor, lămurirea pozițiilor părților aflate în conflict, fără a judeca, eticheta, învinovăți, sau a da dreptate uneia sau alteia din părți;
3. Concentrarea discuțiilor pe conflict și nu pe elevii aflați în dispută, prin analizarea cauzelor punctuale și nu generale, luând în calcul toate punctele lor de vedere;
4. Identificarea cauzelor care ar putea să împiedice rezolvarea conflictului: a fi părtinitor și nu neutru, a reacționa la rezezeală, fără răbdare, a exprima convingerea că una din părți are dreptate.
5. Găsirea unor alternative de împacare, nu de soluții. Soluția va rezulta din alternativele acceptate de comun acord de toți cei implicați în conflict și din convingerea că „orice problemă are o rezolvare”

Medierea are un rol important de responsabilizare a copiilor. Această responsabilitate este cerută atât de părinți cât și de profesori, însă copilul nu are nici un fel de autoritate în acțiunile lui pentru că este lipsit de consimțământ. Medierea conflictelor în școală vine să rezolve acest paradox. Și anume, plasarea copilului în realitatea disputei, în cadrul ședinței de

¹ Aceeași lege prevede, la art. 249 alin.1 lit. i) că mediatorul școlar face parte din personalul didactic auxiliar, iar la art. 250 alin. 1 lit. i) prevede condițiile dobândirii calității de mediator școlar.

mediere, cu conștientizarea rezultatelor acțiunilor întreprinse are ca rezultat responsabilizarea acestuia și creșterea încrederii în acțiunile proprii.

17. Inteligența emoțională a elevilor

Vaslui, Inspectoratul Școlar Județean Vaslui, octombrie 2019

Definirea inteligenței emoționale este focalizată pe ideea înțelegerii, controlului și folosirii adecvate a emoțiilor și sentimentelor.

Conform Dicționarului explicativ al limbii române, emoția reprezintă “o reacție afectivă de intensitate mijlocie și de durată relativ scurtă, însoțită adesea de modificări în activitățile organismului, oglindind atitudinea individului față de realitate”.

Conceptul de inteligență emoțională a fost formulat pentru prima dată în anul 1990, în S.U.A., de Wayne Leon Payne în teza sa de doctorat, definind-o „ca fiind o abilitate ce implică o relaționare creativă cu stările de teamă, durere și dorință.”

Dimensiunile inteligenței emoționale sunt:

- conștiința de sine,
- direcționarea emoțiilor (autocontrolul),
- motivația,
- recunoașterea emoțiilor celorlalți (empatia),
- gestionarea relațiilor.

Sistemul de învățământ românesc este încă tributار inteligenței cognitive. Elevilor nu li se dezvoltă și alte tipuri de inteligențe cum ar fi inteligența emoțională sau inteligența socială.

Cu ajutorul inteligenței emoționale învățăm să ne reglăm stările interne (emoțiile, sentimentele) și să ne păstrăm gândirea limpede în ciuda problemelor existențiale care ne asaltează permanent. Cu timpul, vom reuși să anihilăm stările toxice: mânia, tristețea, depresia, gândurile negative, îngrijorarea cronică.

Inteligența cognitivă (IQ) poate prezice între 1% și 20% succesul școlar/profesional, în timp ce inteligența emoțională (EQ) este direct responsabilă de reușită în proporție de 27-45%.

Cercetările au demonstrat că persoanele cu EQ înalt sunt mai fericite, mai sănătoase și mai eficiente în relațiile pe carele stabilesc. Ele prezintă echilibru între emoție și cogniție, își

conștientizează clar propriile emoții, manifestă empatie și compasiune pentru alții și au un nivel ridicat de stima de sine.

În concluzie, putem afirma că inteligența emoțională reprezintă abilitatea unei persoane de a înțelege și a-și gestiona eficient emoțiile sale, de a înțelege și a se descurca cu emoțiile celor din jur în scopul creării unor relații adecvate cu ceilalți și a creării unui echilibru emoțional atât intrapersonal, cât și interpersonal.

18. Dezvoltarea abilităților cognitive ale elevilor

Vaslui, Inspectoratul Școlar Județean Vaslui, noiembrie 2019

Abilitățile cognitive sunt implicate în sarcini/activități care necesită prelucrarea mentală a informațiilor. De exemplu: abilitatea generală de învățare este implicată în rezolvarea mai multor tipuri de probleme, abilitatea verbală are un rol important în citirea rapidă și corectă a unui text etc.

Piaget considera că toți copiii trec prin aceleași stadii ale dezvoltării în aceeași ordine. În fiecare stadiu, dezvoltarea cognitivă a copilului este diferită din punct de vedere calitativ, iar în ultimul stadiu este desăvârșită gândirea, cu deschideri realizate după sensul probabilității cunoașterii științifice. Există patru stadii de dezvoltare cognitivă conform modelului lui Piaget:

1. Stadiul senzoriomotor (reprezintă primii doi ani de viață);
2. Stadiul preoperațional (cuprinde vârsta între 2-6/7 ani);
3. Stadiul operațiilor concrete (cuprinde vârsta între 7-11/12 ani);
4. Stadiul operațiilor formale (după 12 ani-adult).

Metoda Feuerstein este un instrument educațional esențial pentru copii dar și pentru adulți, având la bază concepția că inteligența este dinamică și flexibilă, că orice ființă umană este capabilă să își modifice structura cognitivă și că poate fi ajutată să realizeze acest lucru prin procesul medierii.

Obiectivele metodei:

- Potențiază capacitățile de învățare autonomă și de autoînvățare pentru a nu mai avea nevoie de ghidare din exterior;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/106758)

- Deblochează potențialul copilului, dezvoltă deprinderi de interacțiune socială, sprijină copilul pentru a reflecta și a deveni conștient de procesele cognitive pe care le activează atunci când se confruntă cu o problemă sau cu o situație nouă;

- Contribuie la conștientizarea de către copil a ceea ce știe deja, a traseului pe care este capabil să-l parcurgă, ajutându-l să-și utilizeze în mod optim competențele sale.

- Aceasta este singura metodă de mediere a învățării, prin intermediul acesteia, copiii primesc instrumente și învață cum să învețe, mai exact care sunt etapele necesare atunci când au de realizat o sarcină – de orice natură ar fi ea!

Programul este compus din 10 instrumente de intervenție pentru optimizarea abilităților cognitive și metacognitive care favorizează achiziția de abilități mentale, de concepte utilizabile în situații diferite.

Cele 10 instrumente sunt: organizarea punctelor, identificarea emoțiilor, orientare spațială, de la element la grup, descoperirea absurdului, de la empatie la acțiune, învață să întrebi ca să înțelegi textul, gândește și învață să previi violența, cunoaște și identifică și tri-channel (tactil, vizual și grafic).

19. Psihologia comportamentului elevilor în mediul on-line

Vaslui, Inspectoratul Școlar Județean Vaslui, decembrie 2019

În cazul majorității indicatorilor legați de folosirea calculatorului și a Internetului, chiar dacă există un decalaj substanțial între România și media Uniunii Europene, putem vorbi de o diminuare a acestuia odată cu scăderea vârstei categoriei de populație avută în vedere, acest fapt indicând o problemă care se diminuează și referitor la care ne putem aștepta să se estompeze până la dispariție odată cu trecerea timpului și înlocuirea generațiilor.

Iată câteva dintre avantajele utilizării calculatorului mai ales de către copii:

- învață să caute și să utilizeze informația, folosind mai multe surse;
- își îmbogățesc cunoștințele cu informații din domenii variate;- cele mai multe jocuri dezvoltă viteza de reacție, gândirea logică, spiritul competitiv.

În ceea ce privește accesul la Internet și folosirea acestuia, privită în context european, frecvența utilizării Internetului de către populația din România este una scăzută, datele Eurostat indicând pentru țara noastră cel mai mic procent al celor care accesează zilnic

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/106758)

Internetul. În România, doar 37% din populație folosește zilnic Internetul, pe când la nivelul Uniunii Europene acest lucru se întâmplă, în medie, pentru 67% din populație

Putem spune că efectele internetului asupra copiilor țin foarte mult de modul în care este utilizat. Prin urmare, folosirea frecventă a internetului de către copii poate fi și foarte dăunătoare. Deși prin intermediul internetului se pot stabili sau menține relații la distanță (prieteni sau rude din alt oraș sau plecate în altă țară), se vorbește tot mai des despre superficialitatea relațiilor, a prietenilor online care împiedică un contact direct, autentic, între cele două persoane. Concomitent, timpul îndelungat petrecut online poate avea consecințe grave asupra sănătății fizice cât și mentale, precum: deprivarea de somn, oboseală cronică, izolare, scăderea interesului și neglijarea activităților legate de școală și a timpului petrecut alături de familie și prieteni.

Noua generație, alcătuită din elevi ”nativi digitali” are nevoie de strategii de predare-învățare care să se opună modelelor tradiționale și să inverseze rolurile, permițând tinerilor să comunice și să colaboreze, care să asigure o audiență autentică pentru rezultatele muncii lor și care să fie totodată deschise și transparente.

Consecințele pedagogice ale utilizării instrumentelor de învățare on-line sunt:

- stimularea interesului față de nou, prin interactivitate,
- stimularea imaginației,
- dezvoltarea unei gândiri logice, prin descompunerea unei probleme în etape organizate secvențial,
- organizarea logică a raționamentului,
- optimizarea randamentului predării, prin prezentarea unei varietăți de exemple sau modele asociate unei secvențe de învățare.

20. Lucrul în echipă versus lucrul individual

Bârlad, Liceul Tehnologic „Petru Rareș”, ianuarie 2020

Copiii nu trebuie să fie expuși la un singur fel de lucru la clasă, ci trebuie să lucreze în toate felurile posibile: în perechi, într-un grup mai mic și ca și colectiv. Aceste situații îi va ajuta și în viitor pentru că va fi nevoie să știe cum să colaboreze eficient și în alte situații și cu alte tipuri de oameni, nu numai colegi de la școală, pe care, cel mai probabil, nu îi vor vedea în viitor, când vor fi adulți. Munca individuală îi ajuta să fie atenți la propriile greșeli și se pot

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

autoevalua mai ușor, pe când munca în echipă îi va învăța toleranță, înțelegere și răbdare față de cei din jur.

Spiritul de echipă este o calitate importantă care pregătește copiii pentru provocările vieții de adult și îi ajută să învețe cele mai bune mijloace pentru a reuși în viață. Spiritul de echipă nu este o calitate înnăscută, ci este un bun dobândit care-i învață despre încredere, responsabilitate, comunicare sau cooperare. Acest fapt este necesar a-i fi insuflat copilului încă din primii ani ai copilăriei și continuat în perioada școlii.

Spiritul de echipă presupune dezvoltarea și învățarea unor abilități și valori esențiale pentru copii, precum: încredere, responsabilitate, cooperare, comunicare și prietenie.

În ceea ce privește procesul didactic, lucrul în cadrul echipei prezintă numeroase avantaje, printre care se pot aminti:

- Stimularea spiritului competițional; elevii sunt încurajați să lucreze împreună, să se autodepășească, să dea randament mai bun;
- Facilitarea schimbului de experiență și cunoștințe; fiecare elev va fi astfel mai conștient de propriul său comportament și stil de învățare;
- Pregătirea pentru provocările din afara mediului educațional; elevii devin mai comunicativi, extrovertiți și pregătiți să pună în aplicare cele învățate în orice alt mediu;
- Formarea unei imagini obiective privind propriile competențe; lucrul în cadrul unei echipe coordonată de un cadru didactic conduce la cunoașterea unor noi opinii, noi idei;
- Familiarizarea cu mediul de lucru pe care îl vor întâlni atât în mediu academic cât și în cel profesional.
- Dezvoltarea abilităților de comunicare; comunicarea deschisă cu restul colegilor și cu profesorul este foarte importantă pentru a se ajunge la performanță.

Nu toate persoanele sunt făcute pentru a lucra în echipă. Unii copii sunt mai introvertiți și vor să aibă control absolut asupra a ceea ce fac. Sunt mai meticuloși și sunt convinși că vor face o treabă mai bună dacă nu se va implica nimeni altcineva în treaba lor. Este de înțeles atitudinea aceasta deoarece genul acesta de copii au nevoie de suficient timp de concentrare și preferă ca munca lor să nu fie influențată de alții.

Școala îi învață pe elevi să deprindă competențele necesare pentru a lucra în mod individual eficient.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

Lucrând în cadrul unei echipe, copilul își va dezvolta abilitățile sociale și emoționale, abilitățile de comunicare și își va îmbunătăți încrederea în sine.

21. Teatrul și educația elevilor

Bârlad, Liceul Tehnologic „Petru Rareș”, februarie 2020

Importanța educației non-formale a fost adusă în discuție de Forumul Economic Mondial de la Davos (Elveția) 17 ianuarie 2017 - “Un leadership receptiv și responsabil” – care a pus în evidență cele cinci priorități care vor configura piața muncii în 2020. Prima dintre acestea trage un semnal de alarmă asupra celei de-a patra Revoluții industriale care redefinește întreaga industrie și creează altele noi de la zero, ca urmare a progreselor inovatoare în inteligență artificială, robotică, vehicule care se conduc singure, printare 3D, nanotehnologie, biotehnologie și calcul cuantic.

Forumul Economic Mondial de la Davos a stabilit Top 10 abilități 2020, astfel:

1. Rezolvarea problemelor complexe
2. Gândirea critică
3. Creativitatea
4. Managementul oamenilor
5. Coordonarea cu alții
6. Inteligența emoțională
7. Analiza și luarea deciziilor
8. Orientarea spre servicii
9. Negocierea
10. Flexibilitatea gândirii

teatrul influențează pozitiv procesul de învățare, dezvoltând psihicul și socialul printr-o metodă plăcută, veselă, fiind în contrast cu comportamentul convențional și învățarea formală și oferă o educație activă și încurajează originalitatea.

Avantajele educației prin teatru vizează trei aspecte ale personalității elevilor: social, individual și lingvistic. Ea urmărește a transforma elevul nu neaparat într-un mic actor, ci într-un bun spectator, insuflându-i dragoste pentru scenă, pentru ceea ce se întâmplă în spatele scenei, respectul pentru actor, dragostea pentru teatru.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

S-a demonstrat ca teatrul reprezintă una dintre cele mai bune modalități de a dobândi cunoștințe și, în același timp, de a aborda problemele cu care se confruntă societatea noastră prin dezvoltarea personalității elevilor, contribuind astfel la scăderea numărului celor cu risc de abandon școlar sau cu absențe la școală.

Astfel, școlile care utilizează formarea de competențe sociale prin cursuri de teatru au raportat un comportament mai bun și un număr mai mic de persoane care au abandonat școala.

Henry Caldwell Cook (1886–1939) este considerat a fi unul dintre primii și cei mai importanți susținători ai ideii de educație prin teatru.

El este creatorul conceptului de „play-way” în educație (play-way education/ educație prin joc). A fost printre primii care a sancționat „pasivitatea” sistemului de educație; atrăgea atenția asupra ineficienței sistemului de educație bazat doar pe „memorarea informațiilor primite”.

A introdus principiul ACȚIUNII și al EXPERIMENTĂRII în educație: „Competențele și învățămintele nu le deprinzi numai prin lectură și prin studiu, ci prin acțiune și prin experimentare.”

Teatrul și jocurile bazate pe teatru aduc următoarele avantaje:

- Jocurile de teatru suspendă tendința elevilor de a-i judeca pe ceilalți
- Jocurile de teatru recunosc contribuția individuală
- Jocurile de teatru încurajează un nivel ridicat de incluziune printre elevii claselor care reflectă diferențele sociale și calmează conflictul din clasă.

Prin teatru se dezvoltă spiritul critic și autocritic. Fiecare copil își apreciază prestația personală încercând să și-o îmbunătățească și evaluează și prestația colegilor, în mod constructiv.

22. Rolul cadrelor didactice în gestionarea situațiilor de criză

Vaslui, martie 2020

Dintr-o perspectivă psihosocială, clasa de elevi *constituie un câmp dinamic în care se desfășoară jocul unor forțe multiple: atracție, respingere, afirmare de sine, competiție, cooperare, stimă.*

Având în vedere acest lucru, mecanismele de a prevedea, delimita, defini, controla și soluționa o situație de criză presupun un efort mare, strategii de intervenție ferme dar prudente, un consum de energie nervoasă și fizică sporit, cu șanse de a determina consecințe greu de evaluat în planul echilibrului psihic al persoanelor implicate.

Identificarea rapidă a conflictelor este importantă, pentru a evita dezvoltarea situațiilor tensionante între indivizi.

Conflictul în viziunea lui Daniel Sapiro este asociat cu un arbore.

Fiecare parte a Arborelui lui Sapiro reprezintă o parte componentă a conflictului, astfel:

- solul – mediul social în care izbucnește conflictul (familia, colectivul, școala);
- rădăcina – cauzele multiple ale conflictului;
- tulpina – părțile implicate în conflict;
- scorbură – problema clară definită a conflictului;
- florile – emoțiile proprii pozitive și negative a celor implicați în conflict;
- frunzele – acțiunile concrete a celor implicați în conflict;
- fructul – soluția rezolvării conflictului;

Cele mai multe conflicte sunt legate de aceste șase surse ale conflictului:

1. **Nevoile fundamentale** sunt satisfăcute de acele lucruri de care avem nevoie ca să supraviețuim, precum alimentele, apa și aerul
2. **Valorile diferite** există când oamenii împărtășesc credințe diferite. De exemplu, oamenii aparținând unor religii diferite pot avea valori diferite
3. **Percepții diferite** există atunci când oamenii văd sau gândesc diferit un anumit lucru. De exemplu, doi oameni se pot certa pentru că nu se pot pune de acord ce fel de culoare are cămășa cuiva. De fapt, se poate întâmpla ca ei să perceapă culoarea diferit.
4. **Interesele diferite** apar când oamenii au preocupări diferite. De exemplu, doi elevi s-ar putea certa pentru că nu se pot hotărî dacă mergă la un film sau la o petrecere.
5. **Resursele limitate** se referă la cantitatea limitată în care se găsesc diferite lucruri. Nu suntem cu toții bogați în lume deoarece banii sunt o resursă limitată.
6. **Nevoile psihologice** sunt satisfăcute când avem stări precum: ne simțim capabili, responsabili, acceptați, importanți și sănătoși. de exemplu cu toții avem nevoia de a fi iubiți.

23. Implicarea familiei în procesul de educare a elevilor

Vaslui, aprilie 2020

Factorii determinanți în dezvoltarea personalității copilului sunt școala și familia.

Familia este partenerul tradițional al școlii deoarece influențează atitudinea copilului față de învățatură, motiv pentru care școlarizarea nu se poate realiza fără participarea activă a părinților.

Implicarea educațională a familiei este definită ca un set de activități pe care părinții le îndeplinesc cu scopul de a susține, direct sau indirect procesul de instruire a copiilor.

Funcția educativă a familiei constă în formarea priceperilor, deprinderilor de viață, transmiterea primelor cunoștințe, sentimente, virtuți.

Meritul familiei îl reprezintă formarea temeliei individualității copilului, încă de la vârstă fragedă. Mediul familial oferă primele ocazii de stabilire a unor relații sociale, de comunicare afectivă și verbală. Climatul familial își pune amprenta pe personalitatea sa.

Implicarea părinților în activități școlare/de învățare arată că:

- implicarea este legată de statutul socio-economic (în primul rând de nivelul de școlarizare al părinților);
- implicarea este legată de măsura în care ei sunt informați și capabili să contribuie la activitățile de învățare ale copilului.

Există două teorii importante privind relația școală-familie: teoria profesionalismului și teoria schimbului.

Teoria profesionalismului consideră ca un element esențial serviciul făcut altora, fără a se gândi la avantaje personale, având drept criterii competența, un cod de etică profesională.

Teoria schimbului consideră acțiunea umană în funcție de un câștig personal, un salariu asigurat, o competiție restrânsă. Cooperarea cu familia poate fi un test profesional și poate fi considerată ca făcând parte din datoria profesională a profesorului deoarece: părinții sunt parteneri ai școlii, eficacitatea învățământului poate fi ameliorată prin cooperarea între școală și familie, părinții sunt responsabili legali de educația copiilor. Atât părinții, cât și cadrele didactice beneficiază de avantajele unei astfel de colaborări. Influențele pe care familia le exercită asupra copilului sunt directe sau indirecte, determinând în mare măsură dezvoltarea personalității acestuia. Modelul moral-civic propus de școală (comportament

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

civilizat, demn, tolerant, bazat pe cinste, corectitudine) găsește un răspuns pozitiv în familiile unde aceste valori sunt puse la loc de cinste.

Necesitatea colaborării școală–familie este determinată de următoarele aspecte:

- a. părinții sunt juridic responsabili de educația copiilor lor;
- b. învățământul nu este decât o parte din educația copilului; o bună parte a educației se petrece în afara școlii;
- c. cercetările pun în evidență influența atitudinii parentale asupra rezultatelor școlare ale elevilor, în special asupra motivațiilor învățării, precum și faptul că unele comportamente ale părinților pot fi favorizate datorită dialogului cu școala;
- d. grupurile sociale implicate în instituția școlară (în special părinții și profesorii) au dreptul să influențeze gestiunea școlară.

24. Egalitatea de șanse în educație în timpul stării de urgență

Vaslui, mai 2020

Egalitatea de șanse reprezintă conceptul conform căruia toate ființele umane sunt libere să-și dezvolte capacitățile personale și să aleagă fără limitări impuse de roluri stricte. Egalitatea de șanse are la baza asigurarea participării depline a fiecărei persoane la viața economică și socială, fără deosebire de origine etnică, sex, religie, vârstă, dizabilități etc.

Inegalitatea de șanse la educație este una dintre problemele fundamentale cu care se confruntă sistemul de învățământ preuniversitar din România. Sistemul educațional din România este caracterizat de un decalaj evident între elevii care merg la școală în mediul rural și cei localizați în mediul urban.

Politicile educaționale incluzive sunt în acest fel strategii optime de implementare a unor drepturi, norme, nevoi prin direcții de acțiune precum: programe de integrare, programe curriculare adaptate la nevoile și posibilitățile educaților, parteneriate active cu părinții acestora, sprijin specializate cu servicii competente.

Legea educației naționale nr. 1/2011 are numeroase prevederi în spiritul egalității de șanse, a incluziunii sociale, a respectării și a valorizării diversității etnice, culturale și sociale. Conform legii educației, participarea la învățământ, incluzând participarea la procesele decizionale se face în mod echitabil, implicând în mod nediscriminatoriu toate părțile interesate.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

Situația de suspendare a cursurilor școlare datorată pandemiei de COVID-19 a semnalat un subiect căruia instituțiile de învățământ preuniversitar din România nu îi mai acordase atât de multă atenție până acum: educația online. Educația online este o măsură de adaptare la condițiile din prezent, dar, inevitabil, o să reprezinte o necesitate pe termen lung, întrucât societatea este într-o continuă schimbare și modernizare. Din acest motiv, este important să ne punem la curent cu evoluția digitală și să ne familiarizăm cu acest mod de învățare cât mai curând.

Școala online incluzivă se confruntă cu următoarele probleme:

- Elevii din comunitățile dezavantajate nu au acces la electronice sau Internet;
- Anumite platforme nu sunt pregătite pentru elevii cu abilități speciale
- lipsa competențelor digitale, inclusiv de a utiliza instrumente specifice învățării online
- imposibilitatea de a avea un program structurat de lucru mediat de resurse digitale.

În contextul distribuției actuale a resurselor, în care internetul fix a pătruns în mediul urban în proporție de 73.7% și de numai 47.1% în mediul rural, unde trăiesc mai mult de jumătate din copiii din țară, riscăm să întrerupem brusc educația foarte multor copii.

25. Importanța comunicării în procesul educațional

Vaslui, iunie 2020

În societatea actuală, cerințele de comunicare ale școlii sunt într-o continuă creștere, motiv pentru care se multiplică formele de comunicare și sporesc exigențele față de actul comunicării. O astfel de evoluție obligă cadrul didactic să devină un bun profesionist al comunicării didactice, atât în planul stăpânirii tehnicii comunicării, cât și în cel al rezonanței receptorului, în cel al influențării formării personalității acestuia sub multiple aspecte, competența comunicativă având, în felul acesta, o valoare integrativă a aptitudinii sale pedagogice.

Ațiunea educațională este un proces comunicativ pluridimensional care prin finalitățile sale instructive și educativ-formative generează la nivelul elevului comportamente cognitive, emoționale și atitudinale în acord cu specificul intervenției didactice.

Între comunicare și educație există un strâns raport de interdependență. Elevii trebuie formați și educați în spiritul unei reale culturi a dialogului. Actul comunicării devine eficient atunci când favorizează o implicare activă din partea elevului, o angajare cu toate forțele sale

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/106758)

intelectuale și afective în procesul receptării. Astfel, receptarea depășește simpla percepere a unor conținuturi audiate. A produce interlocutori activi, a-i determina pe elevi să urmărească cu interes și să manifeste o atitudine activă în cursul ascultării constituie un indicator al competențelor pedagogice a cadrului didactic.

În comunicarea didactică, Richard Schmuck (1992) consideră că există patru nivele importante de comunicare în clasă, fiecare cu propriile caracteristici și cu propriile posibilități de perturbare a comunicării:

- mesajul adus în atenție de comunicarea verbală și non-verbală;
- intențiile manifeste și intențiile ascunse ale partenerilor comunicaționali;
- latura acțional-emoțională a activităților de comunicare;
- funcțiile de susținere a sarcinilor de grup.

Comunicarea didactică reprezintă instrumentul principal în favorizarea climatului educațional, și anume: prin specificul ei de a fi, poate influența pozitiv sau negativ.

În cadrul interacțiunii profesor-elev, comunicarea psihopedagogică îndeplinește mai multe funcții:

- funcția informativă, de transmitere a mesajului didactic și educativ;
- funcția formativă, de stimulare a gândirii și a imaginației la elevi;
- funcția educativă, de transmitere a influențelor educaționale, de coeziune și afirmare a grupurilor școlare;
- funcția de evaluare și reglare a procesului de predare – învățare;
- funcția de rezolvare a problemelor educaționale și a conflictelor școlare.

Există o multitudine de factori care pot cauza probleme în comunicare și de care cadrele didactice trebuie să fie conștiente pentru a le depăși sau minimaliza efectul. Dintre aceștia, cei mai semnificativi sunt:

- diferențele de percepție – persoane de diferite vârste, culturi, educație, temperamente, sex, vor percepe altfel situațiile comunicaționale și le vor interpreta în mod diferit;
- concluziile grăbite – deseori vedem ceea ce dorim să vedem și auzim ceea ce dorim să auzim, evitând să recunoaștem realitatea în sine;
- stereotipiile – învățând permanent din experiențele proprii vom întâmpina riscul de a trata diferite persoane ca și când ar fi una și aceeași;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/106758)

- lipsa de interes – de obicei suntem mai interesați de problemele noastre, decât de ale altora, de aceea acolo unde lipsa de interes este evidentă trebuie să acționăm cu abilitate pentru a direcționa mesajul astfel, încât să corespundă nevoilor și interesului celui ce primește mesajul;
- dificultățile de exprimare – sunt determinate de lipsa de încredere în sine sau de vocabularul sărac;
- emoția – deși poate determină chiar blocarea completă a comunicării, ea poate deveni totuși un catalizator, impresionând auditoriul mai mult decât o persoană lipsită de emoție sau entuziasm.
- personalitatea celor antrenați în comunicare – nu doar tipurile diferite de personalități pot cauza probleme ci, adeseori, propria noastră percepție a persoanelor din jurul nostru este afectată și ca urmare, comportamentul nostru influențează pe acela al partenerului comunicării.

Rolul comunicării este acela de a favoriza experiențele de învățare și totodată de a asigura o protecție față de comportamentele de risc, de a preveni stările de afectivitate negativă (timiditate, pierderea stimei de sine etc.).

26. Creșterea stimei de sine pentru elevii din școlile incluzive

Vaslui, iulie 2020

Stima de sine reprezintă o nevoie umană profundă și puternică, esențială pentru o adaptare sănătoasă a elevului, adică pentru o funcționare optimă și împlinirea de sine. Stima de sine pozitivă este sentimentul de autoapreciere și încredere în forțele proprii.

Stima de sine este unul din acele concepte psihologice cu care ne întâlnim frecvent în viața cotidiană. Pentru că stima de sine, deși este una dintre dimensiunile fundamentale ale personalității noastre, este un fenomen discret, impalpabil, complex, de care nu suntem totdeauna conștienți.

Există o relație de cauzalitate între formarea stimei de sine la elevi și acceptarea necondiționată ca atitudine a părintelui sau adultului în general.

Factorii care afectează stima de sine a elevilor sunt:

- gradul în care elevul se simte dorit, apreciat și iubit

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/106758)

- modul în care se vede pe sine, imagine deseori imprimată de comportamentul/ceea ce îi spun părinții și cei apropiați

- capacitatea sa de a realiza ceva

- maniera în care relaționează cu ceilalți

Stima de sine presupune mai ales conștientizarea forțelor și a slăbiciunilor, acceptarea sinelui cu tot ceea ce are un om bun sau rău în intimitatea sa. A avea o bună stimă de sine înseamnă a-ți asuma responsabilități, a te afirma, a ști să răspunzi propriilor nevoi, să-ți stabilești ținte în viață și să identifici modalitățile de a le atinge. Pentru acest lucru, este nevoie de integritate personală, dar și de considerație față de alții. Stima de sine este, înainte de toate, încrederea în forțele proprii, în cei pe care îi iubești și în viață.

Riscurile unei stime de sine scăzute sunt multiple: probleme emoționale – depresie, anxietate, iritabilitate; probleme de comportament – agresivitate; scăderea performanțelor școlare – eșec școlar, abandon școlar; creșterea riscului consumului de alcool, tutun, droguri; implicarea în relații sexuale de risc; imagine corporală negativă, tulburări alimentare – anorexie, bulimie, suicid.

Învățătorii, prin activitatea lor didactică obișnuită, îi îndrumă pe tineri pentru a-și forma abilitățile, cunoștințele și atitudinile necesare în formularea proiectelor și evaluează aceste abilități, cunoștințe și atitudini. Această muncă de îndrumare în construcția de sine se articulează cu predarea și cu practicile evaluative.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

BIBLIOGRAFIA CONSULTATĂ

- Androne S.I., Prin educație pentru dezvoltare emoțională spre comunicare eficientă, *Revista de Științe socio-umane*, nr. 2 (30). Chișinău, 2015;
- Anghel G.A., Analfabetismul funcțional în societatea cunoașterii și implicațiile sociale ale acestuia, Conferința Națională de Educație (CNEFSE-USV), ediția a III-a, Suceava, 17 Mai 2014;
- Bălan Laura Doina, Cultivarea și dezvoltarea inteligenței emoționale la copiii de vârstă școlară mică, *iTech*, iulie 2018;
- Bobocea Daniela, Situații de criză educațională – strategii de intervenție, *Edict*, martie, 2018;
- Bocos M. Cercetarea pedagogică. Suporturi teoretice și metodologice. Cluj-Napoca, 2003;
- Brebenel Vasilica, Gestionarea situațiilor de criză în clasa de elevi, *Edict*, ianuarie, 2018;
- Cernea Maria, Contribuția activităților extracurriculare la optimizarea procesului de învățământ, în “Învățământul primar” nr. 1, București, Editura Discipol, 2000;
- Cojocaru Ștefan, Cojocaru Daniela, Educația parentală în România, UNICEF, 2011;
- Cojocaru-Borozan Maia, Teoria culturii emoționale, Chișinău, Tipografia UPS “Ion Creangă”, 2010;
- Coman M., Practici pentru combaterea analfabetismului funcțional, *Viața medicală*, oct, 2017;
- Cozărescu M., Comunicare didactică. Teorie și aplicație, București, 2003
- Crăciunescu Nedelea, Forme de activități extracurriculare desfășurate cu elevii ciclului primar, în „Învățământul primar” nr. 2, 3, București, Editura Discipol, 2000;
- Cristina Ivana - Rolul profesorilor în formarea și pregătirea elevilor, *Revista EDICT*, iunie 2018;
- Diaconu-Stoica Ana Georgiana, Inteligența emoțională și rolul ei în formarea personalității copilului, *EDICT*, martie 2019;
- Dobre I., Rolul comunicării în procesul educațional, *EDICT*, februarie 2020;

- Dodu Cristina-Viorica, *Evoluția psihologică a stadiilor dezvoltării cognitive în viziunea lui Jean Piaget*, *STUDIA UNIVERSITATIS* 2012, nr.5(55);
- Duhlicher O., Macovei D., *Influența comunicării didactice asupra climatului educațional*, *Revista Științifică a Universității de Stat din Moldova*, 2012, Nr. 4(54)
- Dulamă M., *Cum îi învățăm pe alții să învețe*. Editura Clusium, Cluj-Napoca, 2009
- Duță, M., 2018, *Egalitatea de șanse în sistemul educațional românesc*, *EDICT Revista educației*;
- Fazecaș Sanda, *Colaborarea dintre școală și familie, o componentă importantă a educației permanente*, *Tribuna învățământului*, iunie, 2015;
- Făt, Silvia & Adrian Labăr. *Eficiența utilizării noilor tehnologii în educație*. *EduTIC 2009. Raport de cercetare evaluativă*. Bucuresti: Centrul pentru Inovare în Educație, 2009;
- Florea Mihaela, *Rolul profesorului în cooperarea dintre elevi, în timpul activităților de la clasă*, *Revista Didactică Genesis*, august, 2017;
- Florian Bogdan, Țoc Sebastian, *Raportul „Educația în timpul pandemiei. Răspunsuri la criza nesfârșită a sistemului educațional românesc”*, SNSPA, București, 2020;
- Goleman Daniel, *Inteligența emoțională*, ediția a 4-a, Ed. Curtea Veche, București, 2018;
- Grădinaru Ciprian, Manole Mihaela (coord.), *Bullying-ul în rândul copiilor*, *Studiu sociologic la nivel național*, *Salvați copii*, 2016;
- Ilisei Irina, *Cum se decide în școli egalitatea de șanse? Studiu asupra implicării părinților în procesul educațional al copiilor din categorii sociale defavorizate*, Suceava, Mușatinii, 2016;
- Ionescu, M., Negreanu, E., *Educația în familie. Repere și practici actuale*, Ed. Cartea Universitară, București, 2006;
- Iucu Romiță, *Managementul clasei de elevi. Aplicații pentru gestionarea situațiilor de criză educațională*, Ed. Polirom, Iași, 2006;
- Jinga I., Negreți I., *Învățarea eficientă*. București, Editis, 1994;
- Marian Marin, *Spiritul de echipă – sursa viitoarelor abilități de comunicare și cooperare*, *Revista Didactică Genesis*, august, 2017;

- Moisa N.C., Importanța evaluării inițiale în procesul didactic, Revista EDICT, ian. 2019;
- Nedelcu, Anca Continuitatea pedagogică și pandemia, București, 2020;
- Nicola, I. – Pedagogie, Editura didactică și pedagogică, București, 1994;
 - Pătruță Teodor, Limbajul și specificitatea comunicării educaționale, TRIVENT Publishing, 2018
- Potolea, D. și Noveanu, E. (coord.). Informatizarea sistemului de învățământ: Programul S.E.I. București: Agata, 2008;
- Preda, V., 1995, Principiile didacticii în viziunea psihologiei educației și dezvoltării, în Didactica modernă (coord. M. Ionescu, I. Radu), Editura Dacia, Cluj-Napoca;
- Radu I.T., Evaluarea în procesul didactic, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 2008;
- Rezanu Alina, Particularitățile dezvoltării încrederii în sine la copiii cu cerințe educaționale speciale. în: Analele științifice ale USM. Științe socioumanistice. Vol. II, 2015, Chișinău;
- Sălăvăstru D., Psihologia educației, Editura Polirom, Iași, 2004;
- Schifirneț C., Adolescenții și cultura. Opțiuni pentru teatru și lectură, Editura Academiei Române, 1974
- Stoica A., Evaluarea în învățământul primar. Descriptori de performanță, Editura Humanitas Educațional, București, 1998;
- Stoica, M., Psihopedagogia personalității, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996;
- Stolojanu Petruța-Gabriela, Familia și școala, parteneri în educația copilului, Edict, martie 2018;
- Șleahțișchi Mihai, Maria Vîrlan, Pledoarie pentru medierea școlară, <https://ibn.idsi.md>;
- Terchila Elena, Rolul familiei în dezvoltarea intelectuală a copilului, iTeach, septembrie 2014;
- Todor Otilia, METODA FEUERSTEIN – Programul de Îmbogățire Instrumentală Basic, martie 2018;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/106758)

- Trăistaru Luciana, *Inteligența emoțională și succesul școlar – mit sau realitate, iTech*, mai 2014;
- Vâneată, Gabriela, *Studiu de caz privind implicarea părinților în activitățile extracurriculare*, pe site-ul <http://www.asociatia-profesorilor.ro/>;
- Velicu, A., Mascheroni, G. și Ólafsson, K. (2014). *Riscuri și oportunități în folosirea internetului mobil de către copiii din România. Raportul proiectului Net Children Go Mobile*. București: Ars Docendi;
- Vîrlan Maria , *Conflictele școlare: tipuri, cauze, soluții*, *Revista Psihologie*, 2010;
- Vrabie, D., *Atitudinea elevului față de aprecierea școlară*, *Editura Didactică și Pedagogică*, București, 1987;
- Vremăroiu Norica, *Instrumente TIC în activitatea didactică și managerială*, în *Revista online New Projects*, 2019;
- *A Guide to Identifying and Documenting Best Practices in Family Planning Programmes* - WHO 2017;
- *Ordinul ministrului Educației Naționale și Cercetării Științifice nr. 5.893/28.11.2016 privind temele pentru acasă în învățământul preuniversitar.*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *DidactForm - Cadre DIDACTiceFORMate pentru educatie incluziva de calitate* (POCU/73/6/6/106758)

DidactForm

POCU/73/6/6/106758

Cadre DIDACTice
FORMate pentru educație
incluzivă de calitate